

Paratge Natural Municipal Serra de Quatretonda

El Paratge Natural Municipal "Serra de Quatretonda" s'estén per la part nord del terme municipal d'aquesta població. Des del punt de vista geogràfic pertany a l'extrem nordoriental de la Serra Grossa, una serralada d'uns 60 Km de llargària que s'estén des de la població de la Font de la Figuera, al sud-oest, fins al poble de Pinet, al nord-est, i que fa de barrera natural entre les comarques de la Costera, al vessant nord, i la Vall d'Albaida, al vessant sud. La superfície total del Paratge Natural és de 1676,284 ha i els terrenys són de titularitat municipal.

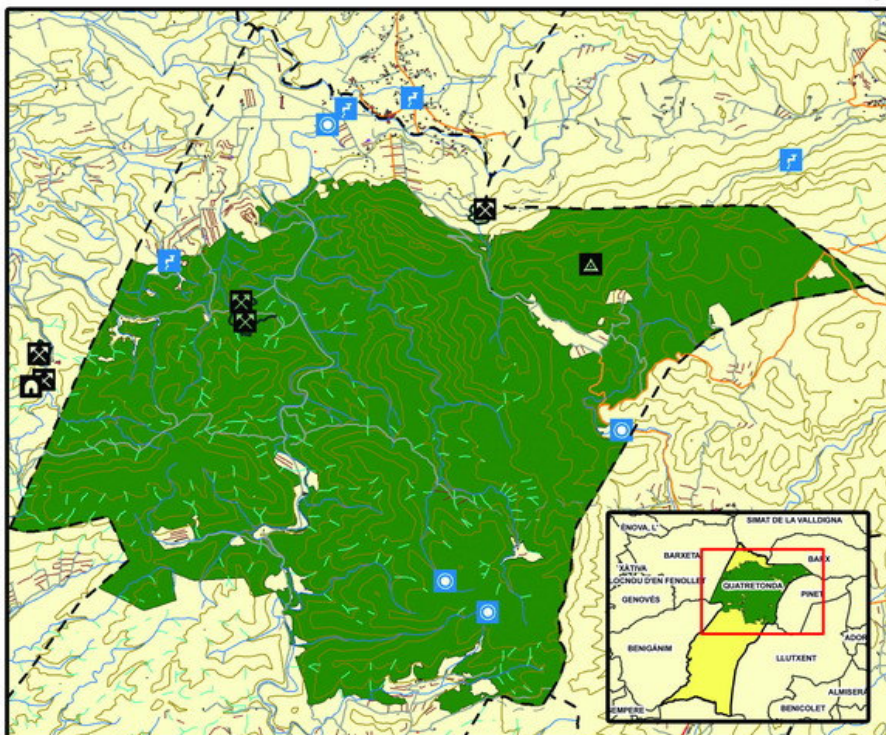
L'altitud mitjana es situa entre els 400 i els 440 metres sobre el nivell del mar, arribant la seua màxima altitud en el denominat **Alt de l'Hedra**, de 672 metres d'altitud.

Des del punt de vista geològic el Paratge s'inclou dins la zona d'interferència entre el domini Prebètic i l'ibèric, caracteritzada aquesta per una gran complexitat estructural, en la qual no apareixen alineacions tectòniques definides. L'estructura que afecta la Serra és el sinclinal de Pinet, un plec de direcció NO-SE a N-S produït per dues grans falles normals.

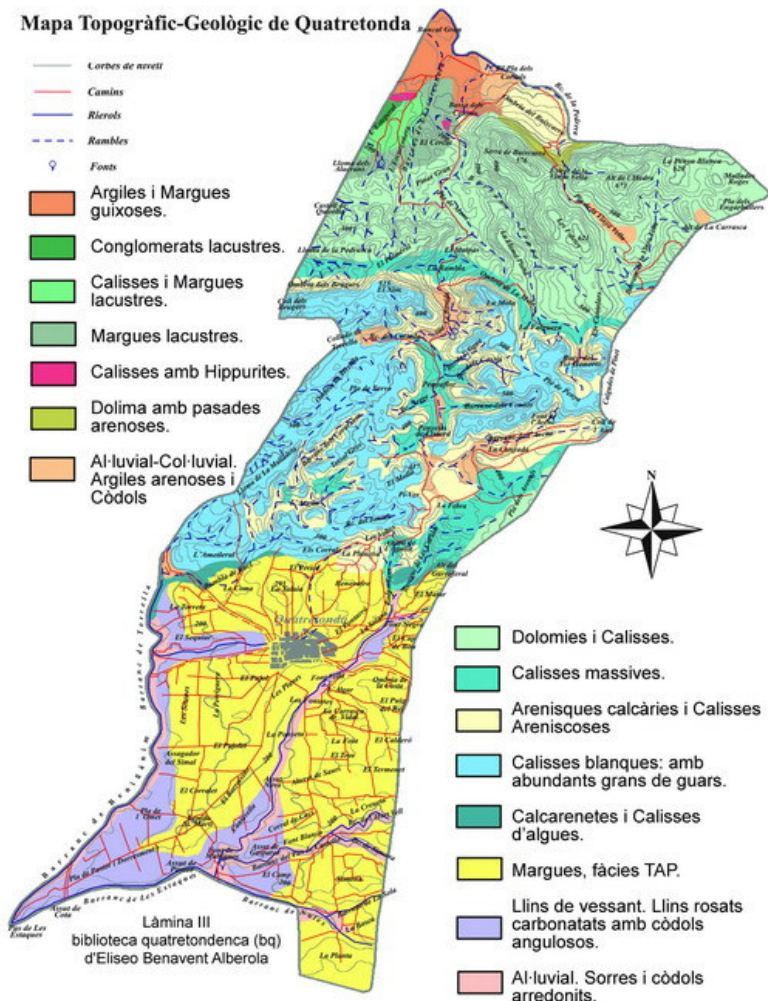
Els materials que conformen la Serra pertanyen al Cretaci superior i de manera més puntual al Triàsic i al Miocè. Este predomini de materials calcaris ha permès que s'hi haja desenvolupat un dels carsts més importants de les terres valencianes, junt amb tota la zona de Barx, Pinet i la Drova. Aquest carst és ric en estructures externes com poliés, uvales i dolines, així com en estructures subterrànies com la **Cova de l'Aigua** i la **Cova del Furó** i avencs com el conegut **Avenc de Quatretonda**, de 168 metres de recorregut.

Encara que la vegetació potencial de Paratge es correspon amb el carrasquer termòfil litoral, actualment no és possible trobar aquesta formació en el seu estat original a causa de la degradació patida com a conseqüència dels reiterats incendis. En alguns enclavaments, perduren retalls d'aquest tipus de boscos, amb un estrat arbori, més o menys dominat per carrasques alternat amb el pi blanc i on entren espècies arbustives més pròpies de zones obertes, com el llentiscle i l'aladern. S'aprecien també àmplies zones de matoll format per altres espècies com el margalló, el coscoll o el jonc negre, però la formació més estesa actualment, és el matoll de romer i bruc junt amb altres espècies, com per exemple, la pebreira. El pi roig sol formar l'estrat arbori de les zones amb sòls descarbonatats i arenosos on també creixen comunitats arbustives de gran interès. Finalment cal destacar que el Paratge alberga espècies endèmiques exclusives del territori valencià i ibèric.

Delimitacions del Paratge

Mapa Topogràfic-Geològic de Quatretonda

A causa dels nombrosos ecosistemes existents en el Paratge, la fauna atresora una gran riquesa i varietat. Així en les formacions arbustives de matoll i coscollar conviuen amfibis com el gripau corredor, rèptils com la bivia o la serp verda i aus com el mimètic saboc i la preuada perdiu. A les pinedes i a les zones on el bosc climàtic de carrasca comença a restablir-se, és fàcil observar els tudons, tords o el vistós oriol, mentre que, ocults en l'espessor, el gamarús, el gat salvatge i la genenta esperen l'arribada del crepuscle. Als penya-segats i les parets rocoses dels barrancs nien rapinyaires d'interès com l'emblemàtica àguila de panxa blanca i el duc, mentre que a les nombroses coves hi ha colònies de quiròpters com la rata penada de ferradura gran i la rata penada de cova.

La **Serra de Quatretonda**, amb la seua orografia abrupta, on s'alternen les llomes, els penya-segats i els barrancs, constituïx un entorn paisatgístic de gran bellesa i valor. Cal afegir a més el resultat dels processos càrstics que han donat lloc a multitud de coves, avencs, engolidors i dolines. Elements paisatgístics com el **Buscarró**, la **Penya de la Mola**, el **Xim**, els **Escudellers**, el **Castell de Quirella** o el **Frare del Barranc Fondo**, constituïxen fites paisatgístiques de referència, tant per als habitants com per als visitants d'estes terres.

La xarxa hidrogràfica està constituïda per la **Rambla** i el **Barranc de l'Escrçonera**, de fons pedregós i quasi sempre secs, i que drenen de sud a nord al riu **Barxeta**. Cal destacar també que a banda i banda de la Rambla hi ha tota una sèrie de Barrancs tributaris que també romanen tot l'any secs i que només canalitzen aigua durant els episodis de pluges intenses. Els Barrancs del vessant dret són: el **Barranc Fondo**, el **Barranc dels Conills**, el **Barranc dels Còssins**, el **Barranc de l'Aigua**, el **Barranc de l'Avenc**, el **Barranc dels Mateus** i el **Barranc de les Ginestes**, mentre que al vessant esquerre trobem: el **Barranc Negre**, el **Barranc de Catxopí**, el **Barranc del Reiet** i el **Barranc del Collao**.

Finalment, pel que fa a l'element humà, cal destacar les construccions de sospedrades de pedra seca que apareixen profusament per molt llocs del Paratge com a romanalla d'antics conreus d'oliveres i garrofers. Junt amb aquestes sospedrades cal esmentar també altres construccions rurals com ara les cases de camp o les capelletes de pedra que servien per aixoplugar-se del mal temps. Com a construccions més importants trobem la **Casa del Barranc de l'Aigua**, actualment derrocada i la **Casa de la Bastida**.

PRV-172 Senda del Molló

La Senda **PRV-172** té una longitud de 18 Km, un desnivell de 300 metres i una durada de 4 hores.

Es tracta d'un itinerari que parteix del mateix casc urbà fins que arriba al paratge anomenat **Collet de l'Anglès**, situat a aproximadament 1200 mts. de l'inici, on es converteix en una ruta circular amb indubtables atractius naturals, etnològics i paisatgístics. El seu caràcter d'antiga senda d'accés a la Serra li confereix un gran interès com a eix vertebrador i de connexió de la major part de les sendes de la Serra de Quatretonda, les quals complementen la **PRV-172** amb un bon recull de variants per a recórrer, cadascuna amb les seues peculiaritats i atractius, oferint un ample ventall de possibilitats per visitar la nostra serra i passar una agradable estona en contacte amb la natura.

La senda s'inicia dintre del casc urbà, en el **C/ Camí de la Serra**, travessia de l'Avinguda del País Valencià (carretera Xàtiva – Gandia). Des d'ací enfilarem en direcció a la Serra pel camí que enllaça amb el **Pla de Corrals**, després de travessar tota la Serra de Quatretonda, anomenat **Camí de la Serra**.

A uns 400 m de Quatretonda ens trobarem **Els Corrals**, antigues construccions rurals per al ramat d'ovelles i cabres, i deixarem el **Camí de la Serra** per enfilcar cap amunt pel costat dels antics edificis i d'altres no tan antics (zona de segones residències, en el paratge conegut com a **Solana o Cara-sol dels Corrals**). Haurem caminat uns 1200 metres des de l'eixida quan, després d'haver deixat enrere l'última caseta i enfilat per una troçada ja de senda, arribarem al **Collet de l'Anglès**.

És en aquest punt on comença i acaba l'itinerari circular de la PR-172. Des d'ací haurem de triar: anar a l'esquerra i tornar per la dreta o al revés. En l'explicació que us fem a continuació agafem la primera opció: drecem cap al **Molló** i deixarem el **Cara-sol de les Voltes** per a la tornada.

Cava de la Falaguera

La Lloma Plana

Així doncs, des del **Collet de l'Anglès** anirem pujant a poc a poc fins aplegar prop del cim que dona nom a la senda: **El Molló** (417 m), senyalitzat per un pal. Als 45 minuts de marxa arribarem al **Corral de Banyeta**, hui en runes, però que abans servia com a casa per a les persones i animals que treballaven les terres del voltant, les quals, com la resta de les taules de la Serra, tenen marges de pedra seca per a evitar l'erosió i sostenir la terra i els cultius. A 5 minuts del **Corral de Banyeta** ens creuarem amb la senda de l'**Ombria de Torrella**, que ve també del casc urbà però fent un altre itinerari. La deixarem a l'esquerra i seguirem ja cap avall fins el "**Collao**" on la senda torna a ser camí, que serveix per accedir a les cases i cultius del voltant. Seguint el Camí del "**Collao**" arribarem de nou al **Camí de La Serra**.

A pocs metres del creuer trobarem l'àrea recreativa del **Pla dels Engolidors** què ens donarà l'oportunitat d'omplir les cantimplors d'aigua i descansar una mica abans de continuar fins l'emblemàtica **Casa de La Bastida**, instal·lació propietat de l'Ajuntament que ofereix els seus serveis com a Alberg de Turisme Rural per a colles d'amics i amants del contacte en la natura i també com a Aula de Natura per a grups escolars.

Després de deixar enrere aquest antic corral de ramat recuperat per a usos turístics i didàctics, en 5 minuts estarem davant del pal que ens indica l'eixida del Camí de la Serra. Si seguim pel camí podrem arribar, uns 200 metres més enllà, a l'inici de la **Senda de l'Escaló**, un itinerari circular molt interessant.

Vista de La Bastida i del Pla d'Engolidors des de La Mola

Des d'aquest punt del Camí enfilarem de nou la senda que, convertida una mica més amunt en pista forestal, ens durà a la **Cava de la Falaguera**, forat de 25 metres de fondària excavat a mà en la roca, on mai no falta l'aigua. Allà podrem parar a descansar, beure aigua acabada de nàixer i recuperar l'alè després de la forta pujada que haurem fet. Una mica abans d'arribar-hi, haurem deixat enrera l'enllaç amb la **Senda dels Cossis** que surt cap a la dreta passant per una zona de bancals. **La Casa del Tio Honorio** està a tan sols 10 minuts de la **Cava de la Falaguera**. Esta caseta servia de casa a l'últim herbolari autèntic de Quatretonda.

En este lloc el **Tio Honorio** feia les fórmules i arreplegava les herbes que després portava als pobles dels voltants per a curar infinitat de malalties. Una vegada davant la casa, si anem cap a l'esquerra, seguint la pista forestal, podrem recórrer la **Senda de les Caigudes de Pinet**. Per a seguir el **PRV-172** anirem cap a la casa i, per l'esquerra de la construcció, enfilarem per la vora del barranc cap amunt fins arribar al **Pla de Penya**, des d'on podrem veure la **Vall d'Albaida**, el **Benicadell**, la **Safor**, el **Puig Campana** i la **Valleta de Pinet**.

En mig del **Pla de Penya**, arribarem a l'encreuament que connecta amb la **Senda de les Caigudes de Pinet** baixant cap al **Collet de l'Aire**. Agafarem a la dreta per l'itinerari que passa pel **Carasol de l'Avenc** i que també connecta amb la **Senda dels Cossis** i la **Senda del Barranc dels Conills**.

Al cap d'una estona de baixada, la **PRV-172** arriba al **Collet de Toni** on té una nova connexió amb la **Senda del Barranc dels Conills**. Una mica més endavant es converteix en camí després de passar per la **Casa de Juan Emilio** i creuar-se amb la **Senda de l'Avenc** en el trajecte que duu a la **Fonteta de l'Avenc**, al mateix **Avenc de Quatretonda** i al **Collet de l'Aire**.

Després de deixar a l'esquerra la **Senda de l'Avenc** i caminar 10 minuts tornem a enllaçar amb el **Camí de la Serra** en el paratge conegut com **La Febra**. Seguirem uns 100 metres pel camí i deixarem enrera l'encreuament amb el **Camí del Pla dels Arenals**, que és una nova connexió amb la **Senda de l'Avenc** que baixa des del **Collet de l'Aire** pel **Pinar de l'Avenc**. Uns metres més endavant enfilem a la dreta cap amunt pel camí d'accés a la **Caseta de Miquel**, abandonant de nou el **Camí de la Serra**. Després d'una lleugera pujada podrem reprendre la senda que, crestejant el **Cara-sol de les Voltes**, ens permetrà gaudir d'unes fabuloses vistes sobre la **Vall d'Albaida**, amb **Quatretonda** als nostres peus. Des d'ací arribarem en uns minuts al **Collet de l'Anglès**, punt d'inici del tram circular.

Casa del Tio Honorio

Senda de l'Avenc

La **Senda de l'Avenc** té una longitud de 6,8 Km, un desnivell de 120 metres i una durada de 2 hores.

Per arribar a l'inici de la senda eixirem des de Quatretonda pel **Camí de la Serra** fins arribar al paratge conegut com **La Febra**, a l'encreuament amb el **Camí del Pla dels Arenals**, a uns 3,2 quilòmetres del poble. És en aquest punt on comença i acaba l'itinerari circular d'aquesta Senda.

Des d'ací haurem de triar: anar a la dreta i tornar per l'esquerra o al revés. En l'explicació que us fem a continuació agafem la primera opció: drecem cap al **Pinar de l'Avenc** i deixarem el **Camí de la Serra** per a la tornada.

Així doncs, continuarem pel **Camí del Pla dels Arenals** fins aplegar amb l'encreuament amb el **Camí del Pinar de l'Avenc**, el qual agafarem fins aplegar al **Pinar de l'Avenc**, passant pel **Corral d'Alberola**, construcció antiga que ha estat restaurada i recuperada. Una Vegada al **Pinar de l'Avenc** continuarem pel camí que s'endinsa entre els pins i continua fins al **Collet de l'Aire**.

El punt de situació del **Collet de l'Aire** és un punt d'encreuament o contacte de dos senders locals: la **Senda de l'Avenc** i la **Senda de les Caigudes de Pinet**. Per continuar l'itinerari cal agafar el ramal de la l'esquerra i continuarem fins aplegar a la coneguda **Avenc de Quatretonda**.

Després d'haver gaudit d'aquest Avenc i del meravellós pinar que l'envolta, continuem pel camí fins aplegar a l'encreuament amb el camí que puja al **Corral de Toni**, el qual seguirem fins enllaçar amb la **PRV-172**. Seguirem per l'esquerra la **PRV-172** fins aplegar al **Camí de la Serra** i a l'encreuament amb el **Camí del Pla dels Arenals**, punt d'inici del tram circular.

Avenc de Quatretonda

Pinar de l'Avenc amb el Benicadell al fons

Senda Ombria de Torrella

La Senda de l'Ombria de Torrella té una longitud de 5 Km, un desnivell de 170 metres i una durada de 1,5 hores. Aquesta Senda surt des de Quatretonda i arribada a la **PRV-172**, prop del "**Collao**"

L'inici de la senda està al costat de les instal·lacions de la **Cooperativa**, ben prop de la **Carretera de Xàtiva** i davant mateix d'un pannel informatiu de les Sendes de Quatretonda.

Seguint pel **Camí Xàtiva** veurem una creu de terme i agarrarem el camí de l'esquerra que ens conduirà fins l'antic camp de futbol, què avui és l'ECOPARC. En acabar el camp ens desviarem cap a la dreta. En el fondo del barranc podrem veure el **Pou del Ramalero**.

Seguirem endavant i, eixint del barranc, ens desviarem a la dreta podent veure una bona mostra de la destresa de la gent de Quatretonda fent sospedrades de pedra seca. Seguirem el camí i en passar una Parada tenim a la dreta una capelleta de pedra seca (antic refugi davant la climatologia, fabricat tan sols de pedra).

Un poc més endavant el camí es converteix en senda, just on veurem les restes d'un corral de bous braus. En este punt la senda ens portarà cap a dins de la serra en direcció al **PRV-172**, per damunt d'una cresta, moment en què tindrem a cada costat uns bons barrancs.

Finalment, la senda acaba en la **PRV-172**, prop del "**Collao**".

Capelleta de Pedra Seca

Vista amb La Mola, Les Foietes i El Buscarró al fons

Senda Caigudes de Pinet

La **Senda de les Caigudes de Pinet** té una longitud de 3,2 Km, un desnivell de 30 metres i una durada 45 minuts. És una ruta curta, alternativa en un tram de la **Senda del Molló (PRV-172)**. Els punts d'enllaç amb la senda principal es troben, d'una banda en el **Pla de Penya**, paratge situat una mica més amunt del **Collet de l'Aire** i d'altra banda, en la **Casa del Tio Honorio**, en el paratge també anomenat **Racó de Cacaueros**.

Podrem utilitzar el traçat d'aquest sender local com a variant alternativa al traçat normal de la **PRV-172** o també com a un itinerari circular amb eixida des del **Collet de l'Aire** o des de la població de **Pinet**.

Farem l'explicació agafant com a punt d'inici el **Collet de l'Aire**, al qual s'hi arriba eixint des de Quatretonda pel **camí de la Serra**. En trobar el primer encreuament, situat a 3,2 quilòmetres del poble, cal agafar el ramal de la dreta i seguir el camí principal fins a arribar al segon encreuament, on cal triar el camí que mena al **Pinar de l'Avenc**, actualment ple de segones residències. De totes les que n'hi ha a tocar del camí només el **Corral d'Alberola** és una construcció antiga que ha estat restaurada i recuperada. Quan s'aplega al pinar el camí s'endinsa entre els pins i continua fins al **Collet de l'Aire** per terreny pla primer, i després per trossos costeruts i descarnats.

El pal de situació del **Collet de l'Aire** és un punt d'encreuament o contacte de dos senders locals: la **Senda de les Caigudes de Pinet** i la **Senda de l'Avenc**. Per iniciar l'itinerari cal agafar, des del **Collet de l'Aire** estant, el ramal de la dreta, el qual entra en el terme de **Pinet** i s'enceta en un tram bastant pla i arenós, i en acabant continua faldejant per les **Caigudes de Pinet**, un vessant que mira cap a llevant i que fa d'escaló entre el **Pla de Penya** i la **Valleta** que hi ha davall. Els veïns de **Pinet** tenen en aquest vessant uns dels paisatges més propers, per això són diferents els noms que hi han posat. A l'esquerra, només començar el recorregut, apareix la **Lloma dels Pins** i al cap d'un tros travessa el **Barranc de Quatretonda**. Aquesta senda s'ha conservat bastant bé durant els anys perquè la vegetació no creix atapida. Entre la xara que hi ha a la vora no és estrany veure algunes plantes d'especial interès botànic, entre les quals sovint fa la teranyina una classe d'aranya tigre, completament inofensiva, però espectacular tant per la mida de l'aranya com de la seua teranyina, que sol barrar el pas dels excursionistes.

A mesura que s'avança es pot albirar a l'esquerra la **Solana** i a continuació el cingle de la **Lloma de la Creu**, coneguda també a **Pinet** com la **Penya del Migdia**. Des de davall del cingle ja es té a prop l'encreuament que més avant fa la senda. Aquesta cruïlla davalla còmodament al poble de **Pinet** si es tria el ramal de la dreta, mentre que si s'agafa el de l'esquerra remunta fins a la carena, des d'on val la pena aprofitar l'alçada per contemplar les bones vistes que hi ha de la **Valleta** i la **Serra de Pinet**. Des d'aquest punt la ruta comença a baixar cap a la **Casa del Tio Honorio**, punt on enllaça amb la **PRV-172**. La **Caseta dels Guardes** queda a la dreta i ja de baixada es pot veure **Els Cantalars**.

Des d'aquest punt d'enllaç amb la **PRV-172** podrem seguir pel seu traçat fins al **Pla de Penya**. Després d'haver crestejat per sobre de la ratlla del terme entre Quatretonda i **Pinet**, d'haver deixat a l'esquerra unes encisadores vistes a la **Valleta de Pinet** i d'haver vist des de dalt alguns trams de la **Senda de les Caigudes de Pinet** que acabem de descriure, arribarem a l'encreuament que connecta la **PRV-172** amb la baixada cap al **Collet de l'Aire**, per on podrem arribar al punt d'inici, tancant així un entretingut recorregut circular.

Valleta de Pinet

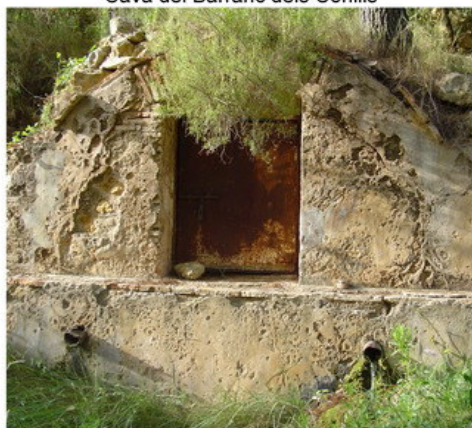

Senda Barranc dels Conills

La **Senda del Barranc dels Conills** té una longitud de 2 Km, un desnivell de 120 metres i una durada de 45 minuts. Aquesta Senda enllaça amb la **PRV-172**. L'inici de la senda està a la dreta del **Camí de la Serra** a uns 4,5 km del poble de **Quatretonda** en direcció al **Pla de Corral**, entre unes taules d'oliveres. Esta Senda travessa pel mig d'unes taules de conreus abandonats, avui plenes de pins. El fet de discórrer sempre per l'ombria del barranc fa que resulte, en dies de calor, una ruta molt agradable de fer.

Després d'un quilòmetre trobarem un desviament a l'esquerra, que si el seguim podrem gaudir de la **Cava del Barranc dels Conills**, on els homes van construir amb rajola massissa un aljub per emmagatzemar l'aigua, posant-li una porta i un tub per on cau l'aigua sobrant. Aquest aljub comunicava en un sífo a l'inici del **Barranc dels Conills** amb la canonada que venia del **Barranc dels Cossis**. Després tornarem a l'encreuament i continuarem fins a creuar-nos amb la **PRV-172**.

Cava del Barranc dels Conills

Barranc dels Conills

Senda del Buscarró

La **Senda del Buscarró** té una longitud de 1,6 Km, un desnivell de 120 metres i una durada de 45 minuts. Aquesta Senda és d'anada i de tornada.

L'inici de la senda està a l'**Estret de la Vinyavella**, a uns 3 Km de la població de **Pinet**, agafant el **Camí de la Vinyavella**, en una pinada en front dels **Badalls**. La Senda puja per l'**Ombria de les Foietes** i després baixa al **Bancal de Panxa**.

Una vegada deixem el **Bancal de Panxa** comença un ascens fins arribar al cim del Buscarró, el **Buscarronet**. Des d'allí podrem gaudir de les impressionants vistes d'un dels punts més alts de la **Serra de Quatretonda**.

El Buscarró

Senda de l'Escaló

La **Senda de l'Escaló** té una longitud de 5,8 Km, un desnivell de 150 metres i una durada de 2 hores.

El punt d'inici es troba a uns 6,5 Km pel **Camí de la Serra** des de Quatretonda, havent passat la **Casa de la Bastida** i una mica més avant del pal indicador de la Senda que puja a la **Cava de la Falaguera**.

La part inicial del recorregut és un camí forestal que té al començament una tanca metàl·lica que barra el pas dels vehicles. El primer tram del recorregut és molt costerut i pedregós i en alguns trossos l'aigua de les pluges intenses ha descarnat el terreny. A uns 200 metres des de l'inici hi ha a mà esquerra una senda que mena fins a la **Cova de Sarró**. Per tal d'accedir-hi cal grimpar per una sospedrada després de la qual apareix la boca de la cova envoltada de falaguera i al costat d'una figuera. Si tornem al camí, segons es puja queda a l'esquerra l'**Ombria del Xim** i a la nostra dreta el **Barranc de la Cova dels Lladres** al qual van a parar tres barrancons que davallen del **Xim**.

Al final de la costa s'entra en un pla a uns 400 m d'alçada, d'ací es pot albirar a llevant el **Buscarró**, les **Foietes** i la **Penya Blanca**, i sobretot es pot gaudir d'unes bones vistes de la **Penya de la Mola**, que queda just enfront de nosaltres. A la dreta, tal i com anem caminant i a una mateixa alçada que el pla, queda el **Palmeral**, mentre que a la part esquerra apareix la **Mallada Verda**. Al final del pla, a 1,3 Km, apareix un creuer des d'on ixen dos ramals: el de l'esquerre, que continua per la pista que portàvem i comença a davallar a frec per l'**Ombria dels Brugars**, i el de la dreta, que és la **Senda de l'Escaló**. A prop d'aquest creuer es troba en una penya el **Cucó de la Petaca**, anomenat així perquè la gent si volia beure només podia fer-ho ficant la mà amb una petaca i extraient-ne l'aigua.

El Castell de Quirella

La senda davalla des de l'encreuament i deixa el **Barranc de Mosquit** a la dreta. Al quilòmetre 1,8 passarem per dos dels pinastres més grossos de la Serra. Aquests dos pins tenen un perímetre i una alçària considerables i la soca encara mascara com a testimoni d'un foc que no va poder cremar-los. En el quilòmetre 2,3, apareix a la dreta, dins el barranc, la **Coveta de Mosquit**, a la qual s'accedeix per damunt un llis de penyes.

En aquest punt, uns 300 metres d'alçària encara, tenim molt bones vistes del **Castell de Quirella**, que fa de fita natural entre els termes de **Quatretonda** i **Barxeta**. Cap a tramuntana es pot veure també la **Lloma dels Alacrans** i l'**Alt de l'Esteperal**. La senda continua davallant des d'aquest punt i s'aboca finalment fins a arribar al llit del barranc en el darrer tram, en el qual es discorre al costat del que resta de les antigues llenques de terra on hi havia conreu d'oliveres i garrofers. Als 2,67 Km, la **Senda de l'Escaló** enllaça amb el camí dels **Colls Blancs**. Aquest camí si es segueix a l'esquerra porta fins a **Barxeta**. Si seguim el recorregut tirant a la dreta començarem muntant una costera en la qual les aigües han obert solcs de certa fondària. En arribar a la part de dalt es descobreix la imatge del **Buscarró** i la de les **Foietes**. Al cap d'un tros i després de deixar el **Barranc Gran** s'arriba al creuer amb un altre camí que porta a l'esquerre a l'**Ermíteta** i a **Quelo**, i l'esquerra del qual discorre el **Barranc de l'Escrçonera**. Si tirem a la dreta passarem per un tros on el camí fa un estret després del qual apareix la pedrera dels **Colls Blancs** (mina d'arena), situada als 4,14 Km. La pedrera està abandonada fa ja anys. Després de deixar arrere la pedrera s'arriba al **Pla de Mora** en el punt on el camí que duem s'encreua amb el **Camí de la Serra**. En aquest mateix punt hi ha un senyal de la **Microreserva de Flora del Pla de Mora**.

Continuant a la dreta pel **Camí de la Serra** arribarem finalment al punt d'inici i hauréu completat l'itinerari.

Senda Barranc dels Cossis

La **Senda del Barranc dels Cossis** té una longitud de 3 Km, un desnivell de 210 metres i una durada de 1,5 hores.

La senda comença a un pal indicador que apareix aproximadament a 5,5 km de Quatretonda pel **Camí de la Serra**, 25 metres abans d'aplegar al **Pla dels Engolidors**. Com a primer element humà remarcable trobem la **Casa de l'Aigua**, una construcció que ens transporta a uns altres temps en els quals s'habitaven les serres. Amb quatre camallades des de la casa i seguint el caminet que entra al barranc s'arriba a la **Fonteta del Barranc de l'Aigua**. És una font d'aigua neta i bona que raja durant tot l'any, fins i tot en el fort de l'estiu. La veritat és que la frescor del lloc, en contrast amb l'aspror de la rodalia, convida a fer una parada per pegar algun glop d'aigua.

L'itinerari continua pel costat de la casa en direcció a migjorn i cercant el **Barranc dels Cossis**. En començar a entrar al barranc pel vessant dret sorprén primer que res la vista que ofereix l'ombria que queda a la dreta. Es tracta de la part obaga de **La Buitrera**, poblada actualment d'una vegetació ufanosa constituïda per carrasques, pins, arborcers, marfulls i alguna olivera que es resisteix a desaparèixer. A continuació d'aquesta ombria apareix el **Racó de les Tenalles**, anomenat així per la forma que fa la confluència dels dos barrancons que per allí davallen. Aquest racó queda entremig de **La Bruitera**, a la dreta, i la **Bruitera Alta**, a l'esquerra.

Després de passar pel costat de les canteres la senda fa un forç. El ramal de l'esquerre passa per damunt d'una sospedrada d'uns dos metres d'alçària i mena a dues caves, una primera d'uns cinc metres de llargària i un poc més avant una segona d'uns vuitanta metres, amb un tram picat fins a la seua entrada i que fa caure l'aigua en cascada quan plou molt. Aquestes caves es van fer allà pels anys cinquanta a fi de traure aigua i conduir-la per una canonada cap al poble de Quatretonda.

Des de l'encreuament, l'altre ramal continua fins als **Cossis**. Els **Cossis** són dos grans vaixells que apareixen junt amb dues bassetes d'obra que servien abans per recollir l'aigua que baixava després a la població. A la vora hi ha el **Pou dels Cossis**, que fa uns quinze metres de fondària. A partir dels **Cossis** i per davant del pou la senda segueix cap amunt eixint ja del llit del barranc. El recorregut durant aquest tram es fa tot costera amunt, fins i tot en un lloc s'arriba a grimpar un poc per salvar un recingló.

En el punt més alt de la ruta trobem la **Caseta de Petxina**. La caseta junt amb les oliveres que la voltan van ser antigament una parada que aprofitava el collet que allí fa la serra per a caçar al tord. Una mica més endavant de la **Caseta de Petxina** trobem una bifurcació en dos ramals que se separen a sobre del barranc que s'obre de Sud a Nord, a la part de llevant de la caseta: el **Barrancó de Mingo**, un dels inicis del **Barranc Fondo**. El ramal de la dreta, cap amunt del barranc, mena al **Corral d'en Caus**, el qual aprofitava abans, en el temps dels pastors i dels ramats per la serra, com a recés per tancar els animals. Un poc abans d'arribar-hi, haurem connectat amb la **PR-172** en el punt en que aquesta comença a baixar en direcció al poble per la **Perola del Barranc dels Conills** cap el **Cara-sol de l'Avenc**.

Tornant a la bifurcació a la vora de la **Caseta de Petxina**, tenim també el ramal de l'esquerre, que després de passar el recingló i creuar el barranc, davalla pel vessant dret de la capçalera del **Barranc Fondo** fins a enllaçar amb la **PRV-172**, ja molt a prop de la **Cava de la Falaguera**. La baixada per aquest barranc, de fondària considerable i de vegetació en alguns trams molt recuperada, permet gaudir d'unes bones vistes del **Buscarró** i de **Les Foietes**.

Els Cossis

Pou dels Cossis

Prevenció d'incendis forestals

prevenir l'incendi

depén de tu

- No llances mistos ni puntes de cigarret, ni encengues foc fora dels llocs autoritzats.
- No tires coets, ni abandones les deixalles o residus a la muntanya. Això pot ser causa d'un incendi forestal a més de destruir la bellesa del paisatge.
- Si vius dins d'un espai forestal o a la vora mateixa, fes perquè estiguen nets de vegetació els vial d'accés i les vores. Establix una zona perimetral de seguretat a ta casa.
- Recorda que la crema de restes agrícoles o forestals i fer foc estan restringits i regulats durant tot l'any. Informa-te'n a www.112cv.com

**Si veus foc, crida al 112,
és el telèfon per a les
emergències**

**És el nostre paisatge
PROTEGIX-LO**

**Ajuntament
de Quatretonda**

**GENERALITAT
VALENCIANA**
CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT
AIGUA, URBANISME I HABITATGE